

Dkt. Robert A. Peterson, Ufunuo na Maandiko, Kipindi cha 4, Kumjua Mungu na Vyanzo vya Theolojia

© 2024 Robert Peterson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu Ufunuo na Maandiko Matakatiifu. Hii ni kipindi cha 4, Kumjua Mungu na Vyanzo vya Theolojia.

Tunaendelea na masomo yetu katika mafundisho ya Ufunuo, Mungu anajitambulisha, na hasa mafundisho ya Maandiko Matakatiifu, ambayo ndiyo sehemu kubwa zaidi ya kozi yetu.

Tafadhali ungana nami katika maombi. Baba, tunakushukuru kwa kujitambulisha kwetu katika uumbaji wako, katika dhamiri ya kibinadamu, katika historia, na kisha katika ufunuo maalum katika mwili wa Mwanao, na hasa zaidi katika neno lako. Tutie moyo, uturekebishe, na utuongoze katika njia yako ya milele; tunaomba kupitia Yesu Kristo, mpatanishi wa agano jipya. Amina.

Kumjua Mungu na vyanzo vyetu katika theolojia. Wakati mwingine, dhana ya Matengenezo ya sola scriptura inaeleweka vibaya.

Matengenezo yalitetea sola scriptura, sola gratia, neema pekee inatuokoa, si neema katika chochote tunachoweza kufanya. Sola fidei inamaanisha imani pekee, si imani pamoja na matendo. Matendo yote ni muhimu, lakini ni ushahidi na uthibitisho wa imani.

Haziongezwi kwenye imani ili kutufanya tukubalike kwa Mungu. Sola scriptura, sola gratia, sola fidei, Solus Christus, Kristo pekee ndiye Mwokozi wa ulimwengu; mtu lazima amwamini ili aokolewe. Sola Deo Gloria, kwa Mungu pekee, utukufu ni wake.

Sola scriptura wakati mwingine hueleweka vibaya kumaanisha kwamba Biblia ndiyo chanzo pekee tunachotumia kwa ajili ya theolojia yetu. Sio kweli. Hakika tunatumia akili katika kujifunza Biblia, na iwe tunatambua au la, tunaathiriwa na uzoefu wetu, kwa wema au kwa uovu, na tunasimama katika mila fulani kama tunavyofanya theolojia, lakini kwa hivyo sola scriptura haimaanishi kwamba Biblia ndiyo chanzo chetu pekee.

Inamaanisha Biblia pekee ndiyo chanzo chetu kikuu, na inakaa katika kuhukumu vyanzo vingine. Jinsi ninavyopenda kusema ni kwamba lengo letu ni kuinua maandiko kimakusudi na kwa uthabiti juu ya akili zetu, mila zetu, na uzoefu wetu. Hadithi ya kibiblia na mtazamo wa Kikristo hutulazimisha kukua katika theolojia yetu, kama tulivyoona, na kufafanua jinsi tunavyoielewa na kuitekeleza.

Lakini ni vyanzo gani tunavyo vinavyotusaidia kukuza theolojia yetu? Katika kusoma theolojia, tunajifunza kutoka kwa vyanzo vinne: maandiko, mila, sababu, na uzoefu. Nataka kufanyia kazi hivi vinne na kutufanya tufikirie kuvihusu na nafasi yake tunapojifunza mafundisho ya Biblia, yaani theolojia. Maandiko, kama ilivyo dhahiri kutokana na kile tulichokielezea hapo juu kutoka kwa hadithi ya kibiblia, maandiko ndiyo chanzo kikuu cha theolojia yote.

Kama tutakavyoona baadaye, maandiko yamevuviwa kipekee na Mungu, kwa hivyo ni Neno la Mungu, na ni mamlaka kuu kwa imani na matendo yote.

Tunapozungumzia mamlaka katika dini, tunamaanisha kile ambacho kina haki ya kufundisha ukweli na kuamuru utii wetu. Na tunasema kwamba maandiko ndiyo mamlaka ya juu zaidi kwa imani na matendo, kwa theolojia na maadili.

Vyanzo vingine vyote viko chini ya maandiko. Hiyo ndiyo maana halisi ya sola scriptura. Vyanzo hivi vingine ni muhimu lakini hutumika tu katika kutafsiri maandiko na lazima vihukumiwe kwa maandiko, kiwango cha juu zaidi.

Hili ni fundisho la sola scriptura. Mila. Mila ni muhimu kwa sababu inatuonyesha kile ambacho Wakristo wengine wamesema kuhusu mada za kudumu.

Hatujitengenezi theolojia peke yetu. Unasema, subiri kidogo. Hapana, ni mimi tu na Roho Mtakatifu na Biblia.

Umeelewa hilo. Lazima ujijumuishe katika mchakato huo. Huwezi kudai ni Roho Mtakatifu na Biblia pekee.

Hapana, wewe ni mwanadamu. Unahusika katika kujifunza Biblia. Kwa hivyo sababu yako inahusika iwe unakubali au unaipenda au la.

Hakuna kitu kama theolojia safi isipokuwa mwanadamu anaisoma. Ni bora zaidi kuliko kuwa na maoni ya wanadamu wengine, hasa wale waliotutangulia? Sisi sio wa kwanza kuchukua Biblia na kuisoma.

Wengine wametangulia na wana ufahamu mwingi kwetu. Mila hutoa tafsiri ya kihistoria ya maandiko. Inahusiana na mafundisho ya kanisa, hasa katika imani na maungamo na kadhalika, hurekebisha mafundisho ya uongo na hutoa mitazamo ya kihistoria kuhusu masuala ya mafundisho.

Siwezi kufikiria kujaribu kubuni fundisho la Utatu. Ni mwaliko ulioje wa kuishia katika dhehebu. Siwezi kufikiria kusoma Meza ya Bwana mbali na mitazamo ya Wakatoliki wa Kirumi, Walutheri, Waliorekebishwa, na ya mfano.

Siwezi hata kuelewa kwa sababu hiyo ni mitazamo ya kihistoria tunayohitaji kuielewa tunapojitahidi kufikia uelewa wetu wenyewe wa Meza ya Bwana. Sababu. Sababu ni muhimu kwa sababu inatusaidia kutafakari ufunuo.

Akili hufafanua dhana, maswali, mahusiano, na hoja. Kumjua Mungu ni zaidi ya uwezo wetu na kunahitaji imani pamoja na uwezo wetu wote wa kiakili. Tunahitaji kufikiria kwa bidii na kwa uwazi, kukataa mgawanyiko wa uongo, kuona ukweli katika mahusiano na kuchanganua mifumo.

Akili ni muhimu kwa kazi hizi. Hakuna kupata theolojia isipokuwa akili ya mwanadamu, isipokuwa akili. Uzoefu.

Kuna uwezekano mdogo wa kufanya hivi na kwa kiasi fulani wengi wetu tumefunzwa kushuku uzoefu. Uzoefu pia ni muhimu kwetu. Theolojia yetu sio tu kwamba inaunda sisi ni nani, bali pia inaundwa na sisi ni nani.

Tunapofanya theolojia kama watu wakamilifu wanaotambua kupitia lenzi ya uzoefu wetu maalum wa imani, muktadha wa kanisa, asili ya familia, makabila, tamaduni, jinsia, na hali za maisha, uzoefu una jukumu katika kutusaidia kutafsiri maandiko. Hatuwezi kujiondoa kutoka katika muktadha wa kitamaduni na kutokuwa na utamaduni. Haiwezekani.

Haiwezekani kabisa. Tulilelewa tukimwamini Mungu au tukimhoji Mungu au kutomwamini Mungu. Na hiyo ni sehemu ya uzoefu wetu na hakika inaathiri jinsi tunavyomwelewa Mungu na Biblia.

Mila, akili, na uzoefu ni vyanzo vizuri na vyenye maana. Ni viongozi na walimu wazuri lakini si wale wasio na makosa. Mila inaweza kukosea.

Tazama Wagalatia 1:6 hadi 9. Wagalatia 2:11 hadi 21. Akili inaweza kusahau siri na kujisalimisha kwa Mungu. Tazama 2 Wakorintho 11:3. Uzoefu unaweza kuachwa bila kudhibitiwa.

Tazama Yuda mstari wa 3 na 4. Kila moja linapaswa kuthaminiwa na kila moja linapaswa kutumika kwa kila moja linatusaidia katika kutafsiri maandiko. Lakini kila moja lazima lihukumiwe kila wakati kwa maandiko ambayo mamlaka yake yanatoka kwa Mungu, si kanisa, sababu au uzoefu. Kanisa linasimama chini ya neno, likiamini uthibitisho wake, likikumbatia hukumu zake na kutii amri zake.

Kwa hivyo, kuna vyanzo vinne vya theolojia. Mila tofauti zimeangalia hili kwa njia tofauti. Kijadi, na Vatikani II haijabadilisha hili. Ukatoliki wa Kirumi unathamini maandiko matakatifu na mila takatifu.

Wanadai kuwaweka wote wawili katika usawa, lakini kwa Waprotestanti wa kiinjili, inaonekana kama mila takatifu, mila takatifu, wakati mwingine hushinda maandiko matakatifu. Kama ilivyo katika mafundisho ya, tuseme, toharani, ambayo si fundisho la kibiblia bali ni fundisho la kitamaduni la kanisa, na hapo pangukuwa mahali ambapo mila ni muhimu zaidi katika theolojia ya Katoliki ya Kirumi kuliko maandiko. Maandishi ya jadi ya uthibitisho wa maandiko kwa toharani si maandishi mazuri ya uthibitisho.

Sio maandishi mazuri ya uthibitisho hata kidogo, na baadhi ya wafafanuzi wa Kirumi Wakatoliki wanakubali hilo leo. Mila ya Wesley inashikilia kanuni ya pembe nne ya Wesley, ambayo inatafuta kusawazisha maandiko, mila, sababu, na uzoefu. Ninakubali kwamba tunatumia zote nne, lakini napendelea kukubali kwamba tunatumia zote nne lakini kisha kwa makusudi na mara kwa mara tunaweka mawazo yetu, mila yetu, na uzoefu wetu chini ya maandiko matakatifu.

Kwa hivyo, haitoshi kusema najua hilo ni halali kwa sababu nilifanya; nilipitia. Hapana, lazima lilingane na neno la Mungu, au Calvin analisema; kwa hivyo, lazima liwe kweli. Hapana, tunamtathmini kila mwalimu wa kibinadamu, ikiwa ni pamoja na Calvin, Luther, na Wesley, kwa neno la Mungu, na tena, tuna busara katika kutumia istilahi za Francis Schaeffer, lakini si za busara.

Kwa maana hiyo, mantiki huinua mantiki yote juu ya maandiko na inawajibika kwa kutupa kile ambacho mfikiri anaona hakiendani na akili ya mfikiri, lakini hakika, sisi ni wenye busara. Tunatumia akili zetu, hatuwezi kujizuia. Mungu alitupa akili, tunasoma Biblia, tunaifikiria, tunafikia hitimisho.

Kwa hivyo, mila ina jukumu muhimu katika kupata hitimisho kwa sababu tunalinganisha hitimisho zetu na zile za baba wa kanisa na warekebishaji, waprotestanti wa Orthodox, na wanatheolojia wa kisasa ambao wanashiriki mtazamo wa juu wa maandiko pamoja nasi. Hakika, tunaweza kujifunza kutoka kwao, kwa hivyo mila ina nafasi, na tunaipuuza kwa hatari yetu. Tukipuuza mila kabisa, labda tunajisalimisha kurudia makosa na makosa ya historia.

Je, uzoefu hauwezi kuchukua jukumu kubwa sana? Hakika unaweza, lakini tena, tukitambua uzoefu wetu na jinsi hadithi zetu za maisha, jinsi tulivyolelewa, maisha na uzoefu wetu wa kanisa, marafiki zetu na wengine, jinsi mambo hayo yameathiri maisha yetu na mawazo yetu pamoja na hayo, ni lazima kwa uangalifu na kwa njia inayoendelea tuweke chini uzoefu wetu, mila yetu na sababu zetu kwa neno la Mungu. Sipendi mafundisho hayo; sipendi dhambi ya asili, wengine watasema. Namaanisha, Adamu alituingiza sote katika matatizo; hiyo si haki.

Naam, kuna maswali mawili tofauti hapa. Ikiwa Biblia inafundisha kwamba dhambi ya asili ya Adamu inawashawishi wanadamu jinsi theolojia ya kitamaduni ilivyosema, basi iwe unapenda, tunapenda au la, tunaweka akili zetu na, hisia zetu, hisia zetu

chini ya neno la Mungu na kusema Mwanzo 3 inatoa fursa, Agano la Kale linaonyesha athari zake, Paulo katika Warumi 5:12 hadi 21 anatoa ufafanuzi unaoonyesha jinsi dhambi moja ya mtu mmoja ilivyoleta kifo na hukumu kwa ulimwengu wa wanadamu. Kwa hivyo sola scriptura haimaanishi kwamba Biblia pekee ndiyo mamlaka yetu. Inamaanisha kuwa ni mamlaka yetu ya juu zaidi inayokaa katika kuhukumu mamlaka mengine halali ambayo sote tunatumia.

Ni bora tutambue hilo na kisha kuyaweka maandiko matakatifu mahali pazuri, ambapo ni mahali pa kwanza. Vipi kuhusu kumjua Mungu na mbinu yetu ya kitheolojia, mchakato wetu katika theolojia? Mchakato wa kusoma theolojia unaitwa mbinu ya kitheolojia. Tunapojifunza, tunatamani kufuata mbinu nzuri ya kitheolojia.

Njia mbadala ni mbinu isiyo sahihi au kuisoma bila kutambua kwamba tunafuata mbinu fulani. Daima, tunafuata mbinu au mbinu. Je, ni bora zaidi kuzifikiria? Hapo ndipo mahali pa sababu tena na kuzitathmini kama tunavyofanya theolojia. Mbinu au mchakato wa theolojia katika theolojia huhusisha ufafanuzi wa kibiblia, theolojia ya kibiblia, theolojia ya kihistoria, taaluma mbalimbali, theolojia ya kimfumo, na kisha theolojia ya vitendo.

Kwa kweli tunaanza na utangulizi mdogo kabla ya kuanza ufafanuzi. Ingawa kuna mpangilio wa msingi wa vipengele hivi, kila kimoja kimeunganishwa na vingine na hakipaswi kufanywa peke yake. Mchakato wa kukuza theolojia yetu unajumuisha wasiwasi kwa kila kimoja, na tunafanya kazi kupitia kila moja ya mbinu hizi, lakini si katika mfuatano wa tatizo la hesabu.

Kama vile wanamuziki wa okestra, kila moja ya maeneo haya ina jukumu la kuchukua katika kuunda theolojia yetu. Ufafanuzi wa Biblia unashughulikia tafsiri ya vifungu mbalimbali katika Biblia. Theolojia ya Biblia hufuatilia hadithi ya Biblia na hadithi yake tunapofuatilia uumbaji, anguko, ukombozi, na ukamilifu.

Theolojia ya kihistoria haifuati hizo mbili jinsi theolojia ya kibiblia inavyofuata ufafanuzi. Inahusu mawazo ya zamani, jinsi kanisa lilivyoelewa Biblia na mafundisho yake kwa karne nyingi. Kwa hivyo, haiendi katika mstari ulionyooka na ufafanuzi na theolojia ya kibiblia bali inakuja kutoka pembe, lakini hakika lazima izingatiwe ili kutupa mtazamo, kutusaidia kujifunza kutokana na hitimisho nzuri katika siku za nyuma, na kutusaidia kuepuka kurudia makosa kutoka zamani.

Taaluma zingine zinahusika, ambazo tutazitaja tunapopitia hapa. Theolojia ya kimfumo, basi, ni jaribio la kibinadamu la kuunganisha matokeo ya ufafanuzi, theolojia ya kibiblia, na theolojia ya kihistoria katika ukamilifu, tukiweka mafundisho katika uhusiano kati yetu tunapotafuta kuelewa umbo la mafundisho ya Biblia kabisa. Kwa hivyo, tunaweza kusema maandiko yanafundisha kwamba mwana wa milele akawa mwanadamu katika mwili wake na tangu sasa ni Mungu na mwanadamu katika mtu mmoja.

Kisha, kutokana na utaratibu, bila shaka, theolojia ya vitendo inapaswa kutumika katika maeneo mengi. Kuhubiri, kufundisha, ushauri nasaha, na misheni huja akilini mara moja. Kwa sababu sote tunajifunza Biblia tukiwa na imani zilizopo awali, hata ambazo hazijaendelezwa, ikiwa ni pamoja na zile za kitheolojia, ni vizuri kuchunguza njia yetu ya kujifunza mafundisho ya Biblia.

Hii imesababisha baadhi ya wakosoaji kufikiria tafsiri zote kuwa za mvingo usio na matumaini kana kwamba imani zetu za sasa zinadhibiti kabisa utafiti wetu. Tunakubali kwamba tafsiri na theolojia zote hufanywa na wakalimani, watu wanaosoma maandishi ya Biblia pamoja na, na wakati mwingine kuelekea, theolojia iliyopo tayari. Hakuna hata mmoja wetu anayefikia vifungu akiwa na slate safi, akiwa na akili ambayo ni tabula rasa, slate tupu.

Katika usomaji wetu wa Biblia na theolojia yetu, sote tunaleta mitazamo kuhusu Mungu, sisi wenyewe, Biblia, Yesu, wokovu, kanisa, historia, maana ya maisha, na jinsi mambo yanavyofanya kazi. Mitazamo hii inaweza kutupa ufahamu mwingi kama sehemu muhimu za kuelewa theolojia. Kwa mfano, Wakristo walio chini ya mateso mara nyingi wataona wazi zaidi na kuunganisha kikamilifu mada za kibiblia za uwepo wa Mungu na watu wake, ushindi wa mwisho wa Mungu dhidi ya uovu, na haki ya Mungu inayoshinda.

Majaribu yetu mara nyingi huboresha theolojia yetu. Kadiri inavyojaribiwa na mapambano katika safari zetu, theolojia yetu hukomaa. Kutajwa kwa watu wanaoteswa kunanikumbusha profesa wa misheni ambaye alikuwa mwenzangu.

Jina lake lilikuwa Nelson Jennings, na alinifundisha mambo mengi, moja ni kwamba ili kutafsiri Biblia kwa usahihi, tunahitaji kanisa lote. Yaani, Wakristo wanaoishi chini ya mateso wanaweza kuwasaidia wale ambao hawaishi chini ya mateso kuelewa vyema vifungu vya Biblia vinavyozungumzia mateso. Inaeleweka sana.

Inapaswa kutunyenyekeza na kutuzuia kusema mambo rahisi tu kuhusu mateso bila kuwaheshimu wale wanaojaribu kuelewa vifungu hivyo vilivyo katikati yake. Ili kupata mafundisho ya Biblia, ni lazima tuelewe mafundisho ya kanisa lote. Hiyo ina maana, kwa wakati mmoja na sisi wenyewe, kuelewa mafundisho ya kanisa lote kihistoria ni suala la theolojia ya kihistoria au historia ya mafundisho.

Lakini tukiruhusu mitazamo yetu kuwa funguo zetu za utafsiri, makosa yatafuata. Baadhi hutafsiri maandiko kutoka mitazamo mingine isipokuwa ile iliyochongwa na hadithi ya kibiblia na mtazamo wa ulimwengu. Hili lina kasoro tangu mwanzo.

Mbinu hizo za nje za kukosoa za tafsiri mara nyingi huwa za kibeberu na zinalenga kukosoa maandishi ya Biblia kutoka kwa theolojia yao inayodhaniwa au kuyapatanisha maandiko hayo na itikadi hiyo, kutoka kwa itikadi yao inayodhaniwa.

Kutafsiri maandishi kutoka kwa itikadi yao inayodhaniwa au kuyafanya maandishi yalingane na itikadi zao. Hii ni kinyume cha mbinu ya Zaburi 119 ya kusoma maandiko kama wasikilizaji wanyenyekevu, kama tulivyoona, wanaopokea mafundisho ya Mungu, kama watafutaji wenye bidii wanaomtafuta Bwana katika amri zake kwa mioyo yetu yote, kama watumishi waaminifu wanaokubali mamlaka yake, kufuata mapenzi yake na kutii shauri lake, kama wasafiri waliojaribiwa wanaokabiliana na upinzani kama wasafiri katika ulimwengu wa uadui na wanahitaji sana hekima kutoka kwa neno, kama watu wa Mungu katika jamii, wakipatana moyo, wakitembea katika njia za Mungu pamoja na kama waabudu wenye furaha wanaotangaza amri zako ndio mada ya wimbo wangu.

Zaburi 119, mstari wa 54. Kuruhusu mitazamo yetu kutumika kama funguo za tafsiri pia husababisha kosa lingine linalowezekana. Kulinganisha kwa kiburi tafsiri yetu ya neno la Mungu na neno la Mungu lenyewe.

Bado sisi wenyewe tuna kazi zinazoendelea. Na hii ina maana kwamba theolojia yetu inajengwa kila wakati. Inategemea kile tunachokijua sasa kuhusu neno la Mungu na inarekebishwa kila wakati.

Kulingana na neno la Mungu, tayari tumetaja sola gratia, sola fidei, solus Christus, sola gloria deo, utukufu wote kwa Mungu. Tulianza na sola scriptura. Tunaongeza kauli mbiu ya baadaye ya matengenezo, ukitaka.

Semper reformanda , inayorekebisha kila wakati. Katika suala hilo, theolojia yetu haijawahi kuimarika katika maelezo yake yote. Loo, misingi imewekwa, na mafundisho ya Kikatoliki, yaani, mafundisho ya ulimwengu na ya kihistoria, yanakubaliwa.

Lakini si kila tafsiri ya kila mstari inakubaliwa. Na hakika tunaweza kujifunza mwanga mpya kutoka kwa neno la Mungu. Theolojia yetu imejikita katika kile tunachokijua sasa kuhusu neno la Mungu na inarekebishwa kila wakati.

Semper reformanda , kulingana na neno la Mungu, na iwe hivyo. Kwa hivyo, tunajileta sisi wenyewe na mitazamo yetu kwenye tafsiri yetu ya kibiblia, lakini hii haiongoi kwenye shaka. Sehemu yetu ya kuanzia inaunda njia yetu, lakini hatimaye sio lazima iamue mwisho wetu.

Mbinu bora ni kutambua na kutambua mawazo yetu ya kitheolojia yaliyopo tayari, kuomba kwa ajili ya mwanga wa roho, kujifunza kutokana na hekima ya kanisa, na kuamini maandiko kama mamlaka kuu juu ya mila, sababu, na uzoefu, ikiwa ni pamoja na mitazamo yetu ya awali. Tukifuata mbinu hii, kuna maana halisi ambayo kila wakati tunaposoma Biblia, lenzi zetu za kitheolojia za tafsiri zinaweza kubadilishwa, hata kama ni kidogo. Kwa muda wa kutosha, hii inaweza kusababisha mitazamo bora ya kitheolojia na usahihi ulioongezeka wa tafsiri, ambayo inaweza

kusababisha mitazamo bora zaidi ya kitheolojia na tafsiri zinazoendelea kuendelezwa na zenye sauti.

Kwa hivyo, dhana ya duara la hemenetiki, duara baya lisilo na mwisho, lisilo na mwanzo, na lisilo na uboreshaji, si lazima. Duara baya la hemenetiki humwongoza mtu kwenye mkanganyiko, ubinafsi, na kutokuwa na uhakika. Katika mbinu sahihi ya tafsiri ya kibiblia ya theolojia, kuna duara la hemenetiki, marejeleo ya kitabu cha Grant Osborne chenye jina hilo hilo.

Hata katika mzunguko wa kitheolojia au katika sitiari yetu ya simfoniki, haijalishi ala zetu zimepotoka kiasi gani, tunaweza kuzirekebisha kulingana na kiwango. Urekebishaji huo unaweza kuchukua muda, lakini unaweza kutokea. Vivyo hivyo, tunapomkubali Mungu na ufunuo wake katika maandiko kama kiwango, tunapotambua zaidi mawazo na upendeleo wetu wenyewe, tunaposoma na kujifunza neno la Mungu kwa uangalifu kila mara, na kusikiliza hekima ya kanisa, theolojia yetu inakomaa, ikizunguka polepole kuelekea ukweli.

Hebu tufikirie sauti kutoka historia ya kanisa, ile ya William Tyndale. Tyndale, hatujui tarehe zake halisi, lakini alizaliwa karibu mwaka 1494 na aliuawa kishahidi karibu mwaka 1536. Alikuwa msomi wa Kiingereza na mtu muhimu wa Matengenezo ambaye alitafsiri Biblia kwa Kiingereza kutoka Kiebrania na Kigiriki.

Alisema kwa umaarufu, nukuu, nukuu, nitamfanya mvulana anayeendesha jembe ajue zaidi maandiko, maandiko kuliko Papa, fungu nukuu. Mnamo 1536, alihukumiwa kwa kutafsiri Biblia kwa Kiingereza na akauawa. Biblia ya Tyndale ilicheza jukumu muhimu katika kueneza mawazo ya Matengenezo ya Kanisa nchini Uingereza.

Na iliathiri pakubwa Biblia ya King James ya 1611. Nia ya Tyndale katika kutafsiri Agano Jipya katika ufafanuzi, ni nini? Nukuu, kwa sababu niliona kwa uzoefu jinsi ilivyoweze kuwathibitisha watu wa kawaida katika ukweli wowote, isipokuwa maandiko yamewekwa wazi mbele ya macho yao katika lugha yao ya mama, ili waweze kuona mchakato, mpangilio, na maana ya maandishi. Kwa hivyo, alisukumwa kutafsiri Biblia kwa Kiingereza, hata hatimaye kwa gharama ya maisha yake, kwa sababu Roma haikutaka watu wapate Biblia katika lugha zao za mama.

Msingi wa theolojia yote njema ni kuelewa maana ya vifungu vya Biblia, kuanzia na nia ya mwandishi wa Biblia kupitia maandishi. Kuna zana nyingi muhimu zinazoweza kutusaidia kuelewa maana ya vifungu hivyo, ikiwa ni pamoja na Biblia nzuri za kujifunzia, kamusi za Biblia, na maoni. Baadhi ya zana hizi ni pamoja na ESV, Systematic Theology Study Bible, NIV Zondervan Study Bible, kamusi fupi ya maneno ya kitheolojia, na kadhalika.

Tunaposoma kifungu, ni lazima tuangalie aina maalum ya fasihi, masimulizi, methali, mifano, injili, barua, n.k., na kuzingatia mikakati ya fasihi inayofaa aina hiyo ya fasihi.

Muktadha wa fasihi pia ni muhimu, kwani uwekaji wa kifungu chochote hutusaidia kutafsiri kile mwandishi wa Biblia anachomaanisha. Maana ya neno mara nyingi hujitokeza kupitia kulisoma katika misemo, vifungu, na sentensi zinazozunguka.

Maana ya sentensi inaonekana katika aya au matukio yake, na maana ya tukio hujitokeza katika vipindi vinavyozunguka, sehemu, au kitabu kwa ujumla. Mazingira ya kihistoria pia ni ya uundaji kwa sababu kujua tukio la maandishi, wapokeaji, mwandishi, na muktadha wa kanisa hukuza tafsiri nzuri. Hapa pia, makosa yanapaswa kuepukwa.

Tutataja mawili kati yao yanayohusiana na ufafanuzi wa kitheolojia. Kwanza, wakati mwingine wasomaji huzingatia sana kutafuta mada au mafundisho fulani hivi kwamba wanaweza kusoma katika kifungu kile ambacho hakipo. Ufunguo wa kujilinda dhidi ya jaribu hili ni kusoma vifungu kwanza kwa kile wanachokusudia kuwasilisha na kisha tu kuzingatia jinsi mafundisho ya mtu yeyote yanavyohusiana na vifungu hivyo.

Pili, wasomaji wanaweza kimakosa kuzingatia vifungu tu ambavyo mwandishi anafundisha waziwazi kuhusu suala la kitheolojia. Kumbuka kwamba maandishi wa Biblia huandika kutokana na imani za kitheolojia na kwa nia za kitheolojia, na ingawa mafundisho maalum sio kila wakati huwa lengo kuu la kifungu fulani, maandishi wanafundisha theolojia ili watu wa Mungu waweze kumfuata Mungu ipasavyo, hata kama msisitizo ni wa kimaadili na theolojia ni muundo mdogo wa maadili. Kwa hivyo, kwanza kabisa, theolojia nzuri imejengwa katika ufafanuzi wa kibiblia.

Pia tunapaswa kuepuka dhana ya uongo, ambayo inasema maneno fulani lazima yawepo ili kuwa na fundisho fulani. Kwa hivyo, Paulo lazima atumie neno kanisa au eklesia kufundisha kuhusu fundisho la kanisa. Hilo ni uongo dhahiri kwa sababu anafundisha kuhusu kanisa bila kutumia neno kanisa wakati mwingine.

Kwa mfano, anazungumzia kanisa anapofundisha kwamba watu wa Mungu, kwa kweli, ni kanisa ni watu wa Mungu. Vifungu kuhusu watu wa Mungu bila kutumia neno kanisa vinafaa kwa mafundisho ya kanisa. Na Mwana wa Mungu alilipenda kanisa na akajitoa kwa ajili yake.

Kuna matumizi ya neno kanisa, lakini pia ni mchungaji mwema anayewapenda kondoo wake na ana kondoo, kondoo wengine ambao lazima awalete zizini mwa kondoo, na kadhalika. Hakuna kutajwa kwa kanisa katika Yohana 10, kwa kadiri ninavyojua, lakini kuna mafundisho yanayohusiana na mafundisho ya kanisa bila neno la kanisa. Kanisa ni hekalu la Roho Mtakatifu.

Tena, huhitaji neno kanisa ili kuwa na dhana hiyo. Mtu anaweza kusema kwa njia hiyo hiyo, akimaanisha dhana potofu ya neno Injili ya Yohana haitaji uchaguzi au

kuchaguliwa tangu mwanzo hata kidogo. Haitumii kamwe neno kuchaguliwa, kuchaguliwa, kuchaguliwa tangu mwanzo, au kuchaguliwa tangu mwanzo.

Hiyo ni kweli. Haitumii maneno hayo, lakini hiyo haimaanishi kwamba dhana hiyo haipo. Na Yohana anatumia mada tatu zinazoelezea fundisho la uchaguzi au kuchaguliwa tangu mwanzo.

Baba huwapa watu Mwana . Katika Yohana 17, tunasoma dhana hiyo mara nne, na hakika inahusiana na uchaguzi wa kimungu. Kwa njia ya kipekee katika maandiko yote, ni Yohana 15 pekee mistari ya 16 na 19 inayomfanya Mwana kuwa mwanzilishi wa uchaguzi.

Hamkunichagua mimi. Mimi nilikuchagua ili mwende mkazae matunda, ili matunda yenu yapate kudumu. Ulimwengu utawachukia kwa sababu mimi nimewachagua kutoka ulimwenguni.

Je, hili haliwezi kuchukuliwa kama chaguo tu la uanafunzi, kama Yohana 6:66 inavyozungumzia, je, sikuwachagua ninyi 12, na mmoja wenu ni ibilisi? Ni wazi kwamba chaguo la Yesu ni kuwa mwanafunzi, si chaguo la wokovu. Hapana, kwa sababu katika Yohana 15, chaguo ni kuwa wa Yesu na kutokuwa wa ulimwengu tena. Marejeleo ya awali ya Yohana 6 yanaonyesha kwamba watu walichaguliwa na Yesu, lakini bado ni wa ulimwengu.

Mmoja wenu, akimrejelea Yuda, ni shetani. Lakini hapa katika Yohana 15, chaguo la Yesu ni chaguo la wokovu kwa sababu wale waliochaguliwa ni wake na si wa ulimwengu. Baba huwapa watu Mwana, Mwana kama mwandishi wa uchaguzi katika Yohana 15:16 na 19, na utambulisho wa awali au uliotangulia wa watu wa Mungu.

Kwa kawaida, Yohana anasema, hamjaokolewa; ninyi si kondoo wangu kwa sababu hamwamini kile ambacho Yesu angeweza kusema. Katika Yohana 10, Yesu anabadilisha na kusema, hamwamini kwa sababu ninyi si kondoo wangu. Tunaposoma injili ya Yohana, kondoo wangu husikia sauti yangu.

Yesu anasema katika sura hiyo hiyo ya 10, wananifuata, nawapa uzima wa milele, hawataangamia kamwe. Kuna kondoo, nami nitawaita mbuzi kabla hawajaamini au hawaamini. Nitasema hivi tena: hilo halibatilishi ukweli kwamba kuamini ndiko jinsi mtu anavyookolewa.

Hata hivyo, pia kuna wazo hili dogo kwamba watu ni kondoo au mbuzi kabla ya kuamini, na kuamini kwao au kutokuamini hufunua utambulisho wao wa awali au wa awali kama kondoo au mbuzi. Kwa hivyo, injili ya Yohana mwenyewe inaonyesha udanganyifu wa kusema kwamba mtu lazima awe na neno au maneno maalum ya kufundisha fundisho fulani kwa sababu Yohana hana uteuzi na mteule, kuchaguliwa tangu mwanzo na kuchaguliwa tangu mwanzo. Lakini hata hivyo, pamoja na picha

hizo tatu, Baba akiwapa watu haya Mwana, Mwana akiwa mwandishi wa uchaguzi, na utambulisho wa awali wa watu wa Mungu, kuna vifungu vinavyohusiana na fundisho la uchaguzi.

Ukitaka kuona zaidi kuhusu hili, DA Carson, ni kitabu kikubwa, Utawala wa Kimungu na Wajibu wa Kibinadamu, Mitazamo ya Kibiblia katika Mvutano. Kwa hivyo, kwanza kabisa, theolojia nzuri inategemea ufafanuzi wa kibiblia. Katika theolojia ya kibiblia, hatimaye, muktadha wa kila kifungu cha kibiblia si kitabu chake maalum tu bali pia orodha nzima, ambayo huweka maandishi ya kibiblia katika mpango wa Mungu unaojitokeza unaohama kutoka uumbaji na anguko hadi ukombozi na uumbaji mpya.

Hadithi hii ya kibiblia inaunda, inapanga, na kuunganisha mafundisho. Zaidi ya hayo, inafikia kilele katika nafsi na kazi ya Kristo, ambayo hutofautisha kile kinachokuja kabla na baada ya injili, Waebrania 1, 1 hadi 4. Kwa hivyo, ni busara kwetu kupata vifungu ndani ya hadithi ya kibiblia na pia kuvihusisha na vifungu vingine kuhusu mada hiyo. Tunatafuta jinsi hadithi ya Biblia inavyoendelea kupitia maagano ya kibiblia katika Agano la Kale, hasa katika sheria, manabii, na maandishi, na pia katika Agano Jipya, katika mwanzo wa agano jipya, hasa katika Injili, Matendo, Nyaraka, na Ufunuo.

Uangalifu wetu unapaswa kutolewa si tu kwa mafundisho maalum tunayojifunza bali pia kwa mada kuu za kila kitabu cha Biblia na mada kuu katika Biblia nzima: agano, ufalme, upatanisho, utukufu, upendo, utakatifu, n.k. Hii itatuwezesha kuona uhusiano wa mafundisho yanayosomwa na mada hizi na nyingine kuu, ambazo zitatuwezesha kuelewa na kuunganisha mafundisho katika uhusiano wake kwa uwiano na katika mwanga katika mwanga wa Kristo. Hivyo, theolojia nzuri imejengwa juu ya ufafanuzi wa kibiblia na imejikita katika theolojia ya kibiblia.

Kwa hivyo, kama ungeniuliza, je, naamini katika uhuru wa kuchagua? Jibu langu lingekuwa ndiyo, lakini inategemea unachozungumzia katika hadithi ya Biblia. Kwa sababu kuna tofauti kati ya uhuru wa kuchagua wa Adamu na Hawa kabla ya kuanguka na baada ya kuanguka. Kuna tofauti kati ya uhuru wa kuchagua kwa watu ambao hawajaokoka na watu waliookolewa.

Na hakika kuna tofauti kati ya uhuru wa mapenzi kati ya watu waliookolewa sasa na watu waliookolewa katika mbingu mpya na dunia mpya. Tutakuwa na uhuru wa kuchagua kila wakati. Lakini uhuru wa kweli ni zaidi ya uhuru wa kuchagua.

Uhuru wa kweli ni kumjua, kumpenda, na kumtumikia Mungu. Adamu na Hawa walikuwa nao kabla ya anguko. Uhuru wa kuchagua na rafiki wa kudumu kwa wanadamu na pia uhuru wa kweli.

Walimjua, walimpenda, na kumtumikia Mungu. Ni jambo la ajabu kujua ni kwa nini walianguka, lakini walianguka. Bila shaka, walidumisha uhuru wa kuchagua, ambao

wanadamu huwa nao kila wakati, lakini walipoteza uhuru wa kimaadili na uwezo wa kumpenda, kumtumikia, na kumjua Mungu mbali na neema yake ya kuokoa.

Watu wanapookolewa, bila shaka, wana uhuru wa kuchagua. Sisi tunao huo kila wakati. Lakini wanapata tena uhuru halisi wa kimaadili au uwezo wa kumpenda, kumtumikia, na kumheshimu Mungu na kumtii Mungu.

Hata hivyo, si kikamilifu katika maisha haya. Ni katika eschaton tu, ni katika mbingu mpya na dunia mpya baada ya kufufuliwa kutoka kwa wafu, ndipo tutakapokuwa na uhuru usioweza kuondolewa wa kuchagua, lakini pia uhuru wa kweli katika maana yake kamili, ambapo hatutaweza kumdharau Mungu, kutomtii, au kutomwamini. Kwa hivyo, mfano halisi wa uhuru si uwezo wa kuchagua kinyume, bali ni kumjua, kumpenda, na kumtumikia Mungu.

Kwa hivyo hapa kuna mfano ambapo theolojia ya kibiblia, ikizingatia uhuru wa utashi na uchaguzi huru katika uumbaji, katika anguko, katika Kristo, na katika jambo la mwisho, katika mbingu mpya na dunia mpya, huathiri sana uelewa wetu wa dhana hiyo ya uhuru wa utashi. Theolojia ya kihistoria. Mwelekeo wetu unaweza kuwa kusoma Biblia kibinafsi, kuisoma faraghani ili kujifunza kuhusu Mungu na jinsi ya kumfuata vyema kibinafsi.

Ingawa hili ni zuri, tunapaswa pia kuzingatia umuhimu wa kanisa na historia ya kanisa katika mchakato wa tafsiri. Kanisa limekuwa mfasiri wa kihistoria wa maandiko. Ingawa mafundisho na imani za kanisa za kihistoria hazina mamlaka juu ya waumini kwa njia ile ile ambayo maandiko pekee yana mamlaka, vivyo hivyo maandiko.

Mbinu za kisasa na za baada ya usasa za kutafsiri wakati mwingine zimeangazia mtafsiri mmoja mmoja, jamii za kisasa au za kisasa za wasomaji, wa baada ya usasa, kwa gharama ya mafundisho ya kihistoria ya kanisa. Sisi sio wa kwanza kusoma Biblia, lakini tunasimama katika mkondo wa watu wa Mungu katika karne nyingi na tunaweza kujifunza mengi kutoka kwa historia ya kanisa, wafikiri wakuu wa historia ya kanisa, yaani, kutoka kwa theolojia ya kihistoria ya Athanasius, Augustine, Thomas Aquinas, Martin Luther, John Calvin, John Owen, Jonathan Edwards, John Wesley, kutaja tu baadhi ya mambo muhimu. Tunapaswa kutofautiana na mkondo wa kihistoria wa mawazo ya kanisa kwa kusita sana na tu pale tunaposhawishiwa kitheolojia na maandiko matakatifu na sababu dhahiri.

Tunapaswa pia kusoma maandiko katika muktadha wa jumuiya yetu ya sasa ya kanisa, tukitambua kwamba maandiko huongoza maisha yetu pamoja na waumini wengine. Hivyo, theolojia nzuri hufanywa na, pamoja, na kwa ajili ya kanisa kuhusiana na mafundisho ya kihistoria ya kanisa na katika maisha pamoja. Theolojia ya kimfumo inategemea kazi yetu katika ufafanuzi wa kibiblia, theolojia ya kibiblia, na theolojia ya kihistoria, na tunasonga mbele kuelekea usanisi wa kitheolojia.

Tunatafuta kujumuisha mada kuu za kibiblia, kushughulikia mada kuu za kitheolojia, na kuonyesha vipaumbele na uhusiano kati ya mafundisho. Theolojia kama hiyo imepangwa vyema na kuwasilishwa kwa kuzingatia hadithi ya kibiblia: uumbaji, anguko, ukombozi, na uumbaji mpya. Pia tunatamani kuelezea theolojia yetu kwa njia ambayo ni ya muktadha, iliyo wazi, na yenye manufaa kwa wengine.

Tunapozingatia hadithi, hasa inayotumika kwa mifumo, si uumbaji, anguko, ukombozi, na uumbaji mpya tu, bali ni Mungu, ufunuo, uumbaji, ubinadamu, anguko, Israeli, mtu wa Kristo, kazi ya Kristo, Roho Mtakatifu, wokovu, kanisa, na mambo ya mwisho. Matumizi ya theolojia ya vitendo. Tulichosema ni mbinu yetu ya kihistoria, ya theolojia, samahani, inahusisha ufafanuzi wa kibiblia, theolojia ya kibiblia, na theolojia ya kihistoria, yote yakiongoza kwenye theolojia ya utaratibu.

Lakini huo sio mwisho. Matumizi ya theolojia ya vitendo yanahusika. Theolojia haijakamilika hadi itakapoishi kanisani.

Mungu hutumia theolojia kuboresha imani zetu na maisha yetu yote. Kwa hivyo, tunatafuta kutumia ukweli wa kibiblia kwa kanisa la kisasa kulingana na kusudi lake la asili. Kwa hivyo mbinu yetu ya upendo, imani, maombi, uinjilisti, ufuasi, ushirika, huduma, ibada, ndoa, uzazi, urafiki, ukarimu, msamaha, fedha, mahubiri, mafundisho, misheni, upangaji wa kanisa, na kadhalika hutokana na matumizi hayo.

Kwa hivyo theolojia inatuita kila mmoja wetu na kanisa kwa ujumla katika njia dhahiri za kuwa, kupenda, kufikiri, kuamini, na kufuata. Hadithi ya kibiblia ni hadithi yetu. Hakika, ni kila hadithi ya Kikristo.

Kama watu wa Mungu, tumetokana nayo, tumefafanuliwa nayo, na ni viendelezi vyayo tunapoishi, kumpenda, na kumtumikia Mungu na wengine kwa manufaa yao na kwa utukufu wake. Katika hotuba yetu inayofuata, tutaanza kuzingatia maelezo ya ufunuo wa Mungu.

Huyu ni Dkt. Robert A. Peterson katika mafundisho yake kuhusu Ufunuo na Maandiko Matakatifu. Hii ni kipindi cha 4, Kumjua Mungu na Vyanzo vya Theolojia.